

"Shame" (2011), filmul lui Steve McQueen, discuta despre dependenta de sex, o tema in buna masura ocultata de contemporani. In general, lumea se sfiese sa vorbeasca despre asta, dupa cum declara intr-un interviu regizorul, ba mai mult, printre-o inversare tipic moderna, vicul a devenit virtute, astfel incat eliberarea prin sexualitate, inculcata din timp prin educatie, televiziune si publicitate, reprezinta "un curaj" si o afirmare a sinelui.

Din acest punct de vedere, meritul lui McQueen in alegerea unui astfel de subiect imi pare remarcabil. Insa problema principală a productiei o reprezinta, in opinia mea, absenta unui diagnostic si a unui remediu. Sigur ca filmul nu reprezinta analiza sociala si ar fi absurd sa ai pretentii de tratat moral de la o pelicula. Dar o creatie artistica, iar un film cu atat mai mult, are anumite presupozitii (antropologice, cel putin) ale regizorului si o anumita filozofie morala implicite. De regula, mai ales cand vorbim de filmele independente, "de arta", ale ultimilor 30 de ani, aceasta etica este una relativist-nihilista in care autorul descrie printre-o succesiune de cadre foarte lungi, in care abunda violenta, non-comunicarea si sexualitatea aberanta, lumea de astazi. Foarte putini cineasti isi asuma manifest aceasta perspectiva, majoritatea preferand optiunea "value free", declarand ca nu fac altceva decat sa arate un fenomen, fara sa-l judece. Misiune imposibila!

Revenind la "Shame", ceea ce ma nemultumeste in primul rand este tocmai absenta oricaror criterii prin care personajul principal poate fi analizat sub specie morala. Din film reiese ca eroul isi pune serios problema dependentei de sex abia in momentul in care sora sa este aproape de moarte. Insa aceasta solutie, relativ credibila (dependenta se repercuzeaza indirect asupra celor apropiati), nu rezolva sub nicio forma problema de fond. Regizorul afirma ca a vrut sa arate cat de fragili suntem, traind intr-o lume in care oamenii nu mai au vointa proprie. Am putea interpreta aceasta declaratie ca o forma de determinism sau ca o forma de romantism. In ambele cazuri, nu exista nicio varianta prin care sa poti argumenta serios ca dependenta reprezinta o problema personala, in alt sens decat legal. Iar dependenta de sex nu se

Shame

Scris de Ninel Ganea
Marți, 27 Martie 2012 08:57

pedepseste, inca, se incurajeaza.

Asa ca daca lumea prezentata de film este una complet amorală, bazata doar pe eficiența materială, cu personaje fără contururi personale, alienate de orice relații umane satisfăcătoare, de unde provin instrumentele de analiza ale unui caz ca fiind problematic? Cum putem spune că e ceva gresit în opțiunile eroului?

În film vedem dificultatile sale, vedem efectele dezastruoase asupra personalităților (pentru cei cu opțiuni morale implicite sau explicate) însă până la final nu primim răspuns la întrebarea esențială de ce este o problemă dependență de sex? Cineva, nici macar foarte cinic, ar putea răspunde că în fapt excesul de sex (raportat oricum la cazurile de "normalitate" vaga) constituie aberația, în rest nefiind mari dificultăți psihologice sau materiale. Dacă oamenii își controlează adesea instinctele dependență se transformă în consum regulat, ceea ce e în nota obsinuită a zilelor noastre. De asemenea, "Shame" nu ne da nici macar cel mai mic indiciu de ce ajunge cineva dependent, chiar dacă am stabilit că acest concept este introdus arbitrar, adică nejustificat, în logica filmului.

Mai mult, filmul se transformă implicit într-o invitație la explorarea dependenței prin abundenta de imagini explice servite sub pretextul prezentării "realității asa cum e". Însă nimeni nu are un contact direct, obiectiv cu realitatea. Prezentarea unui personaj gol se face dintr-un unghi anume. Există multe alte perspective prin care poate fi infătisat. Obiectivitatea clamată de cineast e însă doar un subiectivism servit sub forma de neutralitate.

{jcomments on}